

1. [O] ważności zapisu na sąd polubowny decydują przepisy obowiązujące w chwili jego sporządzenia.

2. W art. 697 § 1 k.p.c. zdolność arbitrażową wyznaczała zdolność stron do samodzielnego decydowania o swoich prawach w ramach danego stosunku prawnego, natomiast wg art. 1157 k.p.c. o możliwości poddania sporu Sądowi polubownemu decyduje tzw. zdolność ugodowa. Obie definicje zdolności arbitrażowej (...) różni jedynie warstwa językowa, gdyż warstwa znaczeniowa jest w istocie taka sama.

3. [P]rzesłanką zdolności arbitrażowej jest abstrakcyjna, oderwana od konkretnych okoliczności i uwarunkowań prawnych, możliwość dysponowania przez strony prawami wynikającymi z łączącego je stosunku prawnego, nie zaś możliwość zawarcia przez nie określonej ugody sądowej i czy taka ugoda byłaby dopuszczalna w świetle art. 203 § 4 k.p.c. w związku z art. 223 § 2 k.p.c. przy zastosowaniu art. 917 k.c. w zw. z art. 58 k.c. Oznacza to, że pozbawione zdolności arbitrażowej są pewne kategorie stosunków prawnych, a nie pewne kategorie roszczeń z nich wypływających. Możliwość poddania sporu pod Sąd polubowny dotyczy bowiem abstrakcyjnie określonych stosunków prawnych a nie wypływających z nich roszczeń.

4. [O] zdolności arbitrażowej decyduje treść stosunku prawnego i wynikających z niego sporów, którym strony mogą swobodnie dysponować, a nie charakter wypływających z tych stosunków roszczeń. Nie ma z tego punktu widzenia żadnego znaczenia ani charakter roszczeń (o świadczenie, o ustalenie, o ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa) ani charakter orzeczenia Sądu dotyczącego danego roszczenia (np. deklaracyjny czy konstytutywny) ani skutki takiego orzeczenia.

5. [S]pór dotyczący wyłączenia wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może być przedmiotem skutecznego zapisu na sąd polubowny zgodnie z art. 1157 k.p.c. w zw. z art. 1163 § 1 k.p.c.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 15 grudnia 2016 roku
V ACz 1309/16

Sąd Apelacyjny w Katowicach, V Wydział Cywilny w składzie następującym:

SSA Lucjan Modrzyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSA Grzegorz Stojek

SSA Tomasz Pidzik

po rozpoznaniu w dniu 15 grudnia 2016 r. w Katowicach na posiedzeniu niejawnym sprawy z powództwa (...) w M. przeciwko (...)w C. o wyłączenie współnika na skutek zażalenia powódki na postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 8 sierpnia 2016 r. sygn. akt XIV GC 47/16 postanawia:

1. oddalić zażalenie;
2. zasądzić od powódki na rzecz pozwanej kwotę 540 (pięćset czterdzieści) złotych tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Katowicach odrzucił pozew na podstawie art. 1165 § 1 k.p.c., uznając za zasadny zarzut pozwanej zapisu na sąd polubowny podniesiony przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosła powódka podnosząc zarzuty:

1) naruszenia art. 1157 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (tekst jednolity Dz.U. z 2014 r., poz. 101 ze zm.) – dalej jako „k.p.c.” poprzez przyjęcie, że spór o wyłączenie współnika może być przedmiotem ugody podczas gdy spór ten jest niepodzielny i przez to nie posiada zdolności ugodowej, zaś dopuszczenie możliwości jej zawarcia może naruszać interes osób trzecich, a w konsekwencji spór o wyłączenie współnika nie posiada także zdolności arbitrażowej,

2) naruszenie art. 1163 § 1 k.p.c. w związku z art. 1157 k.p.c. poprzez przyjęcie, że spór o wyłączenie współnika posiada zdolność arbitrażową podczas gdy domniemanie

właściwości sądów powszechnych przemawia za brakiem zdatności arbitrażowej sporu o wyłączenie współnika.

Wskazując na te zarzuty domagała się powódka:

1) zmiany zaskarżonego postanowienia poprzez orzeczenie o odmowie odrzucenia pozwu w przedmiotowej sprawie lub ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości, lub ewentualnie przekazanie przedmiotowej sprawy do ponownego rozpoznania,

2) zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego od pozwanego na rzecz powoda, w orzeczeniu kończącym postępowanie w przedmiotowej sprawie.

Pozwana w odpowiedzi na zażalenie wniosła o jego oddalenie i zasądzenie od powódki kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Apelacyjny zważył:

Zażalenie powódki nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż zaskarżone postanowienie jest trafne i odpowiada prawu.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż zawarty w § 31 umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) w T. zapis, iż wszelkie spory pomiędzy współnikami jak również pomiędzy współnikami, a Spółką rozstrzygane będą przez Sąd polubowny wybrany przez strony konfliktu jest skutecznym zapisem na sąd polubowny zgodnie z art. 1161 § 1 k.p.c. w zw. z art. 1163 § 1 k.p.c. Zapis został zawarty w umowie spółki, a określenie przedmiotu sporu jest jasne, czytelne i wyraźne, nie ma charakteru blankietowego odnoszącego się wyłącznie do ogólnego przywołania stosunku prawnego.

W następnej kolejności rozważyć należało jakie przepisy, wobec braku danych co do daty dokonania zapisu na sąd polubowny należy zastosować.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje jako własną, ocenę Sądu pierwszej instancji, iż **o ważności zapisu na sąd polubowny decydują przepisy obowiązujące w chwili jego sporządzenia.**

Trafnie także Sąd pierwszej instancji ocenił, że bez względu czy do zapisu na sąd polubowny zawartego w § 31 umowy spółki zastosowanie ma art. 697 § 1 k.p.c., czy też obowiązujący od 17.10.2005 roku, art. 1157 k.p.c. i art. 1161 k.p.c. to wynik oceny w obydwu przypadkach jest podobny.

W art. 697 § 1 k.p.c. zdolność arbitrażową wyznaczała zdolność stron do samodzielnego decydowania o swoich prawach w ramach danego stosunku prawnego, natomiast wg art. 1157 k.p.c. o możliwości poddania sporu Sądowi polubownemu decyduje tzw. zdolność ugodowa.

Obie definicje zdolności arbitrażowej (jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 18.06.2010 roku, [V CSK 434/09](#)) **różni jedynie warstwa językowa, gdyż warstwa znaczeniowa jest w istocie taka sama.**

Zarówno na gruncie art. 1157 k.p.c. jak i art. 697 § 1 k.p.c. spod możliwości poddania sporu Sądowi polubownemu wyłączone są spory powstałe na tle stosunków prawnych, w zakresie których wyłączona jest możliwość samodzielnego dysponowania przez strony uprawnieniami wynikającymi z tych stosunków prawnych, a więc takie spory, które nie mogą być przedmiotem ugody sądowej.

Przechodząc do zarzutu zażalenia naruszenia art. 1157 § 1 k.p.c. w zw. z art. 1163 § 1 k.p.c. wskazać należy, iż wszystkie podniesione w uzasadnieniu zażalenia zarzuty dotyczą braku zdolności arbitrażowej roszczenia o wyłączenie wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i skutków procesowych takiego roszczenia oraz orzeczenia w przedmiocie wyłączenia wspólnika.

Zarzuty te nie zasługują na uwzględnienie.

Jak podkreśla się w orzecznictwie (por. m.in. uchwałę Sądu Najwyższego z 23.09.2010 roku, [III CZP 57/10](#), postanowienie z 18.06.2010 roku [V CSK 434/09](#), postanowienie z 21.05.2010 roku, [II CSK 670/09](#)) odnoszącym się zarówno do art. 697 § 1 k.p.c. jak i do art. 1157 k.p.c., że **przesłanką zdolności arbitrażowej jest abstrakcyjna, oderwana od konkretnych okoliczności i uwarunkowań prawnych, możliwość dysponowania przez strony prawami wynikającymi z łączącego je stosunku prawnego, nie zaś możliwość zawarcia przez nie określonej ugody**

sądowej i czy taka ugoda byłaby dopuszczalna w świetle art. 203 § 4 k.p.c. w związku z art. 223 § 2 k.p.c. przy zastosowaniu art. 917 k.c. w zw. z art. 58 k.c.

Oznacza to, że pozbawione zdolności arbitrażowej są pewne kategorie stosunków prawnych, a nie pewne kategorie roszczeń z nich wypływających.

Możliwość poddania sporu pod Sąd polubowny dotyczy bowiem abstrakcyjnie określonych stosunków prawnych a nie wypływających z nich roszczeń.

Z punktu widzenia zdolności arbitrażowej dotyczącej konkretnego stosunku prawnego nie jest istotne podłoże np. wadliwej czynności prawnej kreującej, przekształcającej lub niweczącej stosunek prawny, a więc to, czy przedmiotem ugody sądowej może być np. kwestia wadliwości czynności prawnej powodującej jej nieważność, lecz to czy stosunek prawny, którego czynność dotyczy podlega dyspozycji stron, a więc czy jest na tle tego stosunku możliwe – w ujęciu hipotetycznym – zawarcie ugody sądowej.

Podsumowując te rozważania wskazać należy, iż **o zdolności arbitrażowej decyduje treść stosunku prawnego i wynikających z niego sporów, którym strony mogą swobodnie dysponować, a nie charakter wypływających z tych stosunków roszczeń.**

Nie ma z tego punktu widzenia żadnego znaczenia ani charakter roszczeń (o świadczenie, o ustalenie, o ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa) ani charakter orzeczenia Sądu dotyczącego danego roszczenia (np. deklaracyjny czy konstytutywny) ani skutki takiego orzeczenia.

Nie jest zatem istotne, czy w ugodzie sądowej strony mogą doprowadzić do wyłączenia wspólnika lecz czy mogłyby samodzielnie, także w drodze ugody sądowej doprowadzić do zakończenia powstałego pomiędzy nimi sporu.

Nie budzi wątpliwości, iż spory wynikające ze stosunku prawnego łączącego wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością dotyczące konfliktu pomiędzy wspólnikami mogą być rozstrzygnięte na drodze sądowej na skutek wytoczenia powództwa o wyłączenie wspólnika.

Zgodnie z art. 266 – 267 k.s.h. skutkiem orzeczenia o wyłączeniu wspólnika jest obowiązek przejęcia jego udziałów za określoną przez sąd cenę przejęcia.

Taki cel w ocenie Sądu Apelacyjnego w oczywisty sposób może być osiągnięty także w drodze swobodnego dysponowania przez wspólników ich prawami wynikającymi z łączącego ich stosunku prawnego – umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, gdyż w miejsce sądowego (przymusowego) wyłączenia wspólnika, wspólnik ten może w drodze ugody sądowej przenieść (zbyć) swoje udziały pozostałym wspólnikom lub osobom trzecim. W taki sposób w wyniku swobodnego dysponowania prawami wynikającymi z umowy spółki rozwiązany może być wynikający z tego stosunku prawnego spór pomiędzy wspólnikami.

Jak wskazano powyżej tylko taka przesłanka jest istotna dla uznania zdolności arbitrażowej sporu, a charakter roszczenia (o wykluczenie wspólnika), czy charakter orzeczenia sądowego jest dla tej oceny nieistotny.

Z tych przyczyn uznać należało, iż **spór dotyczy wyłączenia wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może być przedmiotem skutecznego zapisu na sąd polubowny zgodnie z art. 1157 k.p.c. w zw. z art. 1163 § 1 k.p.c.**

Zażalenie powódki jest zatem bezpodstawne i zgodnie z art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. podlega oddaleniu.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. zasądzając od powódki na rzecz pozwanej koszty zastępstwa procesowego w stawce minimalnej.

Źródło: <http://www.orzeczenia.ms.gov.pl/>